

УДК 342.6

Дмитро Григор'єв,*викладач відділу представництва
інтересів громадянина або держави в суді
Національної академії прокуратури України*

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню поняття та особливостей бюджетного контролю в Україні. На підставі аналізу суттєвих ознак бюджетного контролю автором надається визначення даного поняття. У статті встановлюються особливі характеристики бюджетного контролю порівняно з державним фінансовим контролем та контролем в цілому.

Ключові слова: бюджетний контроль, бюджет, суттєві ознаки бюджетного контролю, державний фінансовий контроль, державне управління.

Постановка проблеми. Фінансовий складник діяльності держави завжди має ключове значення в правових та економічних процесах будь-якої країни, і наша держава також не є винятком. Важливим елементом фінансової системи держави є Державний та місцеві бюджети, у зв'язку з чим усім питанням, пов'язаним із їх розробленням, прийняттям, затвердженням, виконанням, приділяється значна увага з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості, а також суб'єктів, уповноважених проводити контроль за бюджетним процесом. Слід зазначити, що бюджетний контроль є важливою складовою частиною управлінської функції держави, яка забезпечує фінансову дисципліну, своєчасне та повне наповнення державних фондів, місцевих бюджетів тощо. У зв'язку із цим вагоме значення має належне теоретичне підґрунтя питань бюджетного контролю, розроблення та аналіз ключових правових категорій, що використовуються у регулюванні відносин бюджетного контролю. Й основне місце в понятійному апараті, що використовується для регулювання даної групи правовідносин, посідає саме поняття бюджетного контролю, визначення якого може бути сформульовано через аналіз його особливостей. При цьому, хоча окремі аспекти даного питання теорією права вивчалися, поняття та особливості бюджетного контролю потребують додаткового комплексного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теорії права проблематика бюджетного контролю розглядалась у роботах О. П. Гетманець, О. А. Кузьменко, П. П. Латковського, особливості діяльності Рахункової палати України досліджувалися в роботі О. С. Койчевої. Окремі аспекти бюджетного контролю як різновиду державного фінансового конт-

ролю, вивчали, зокрема, Д. Л. Зима, Л. А. Савченко, М. В. Сірош, І. М. Ярмак та інші.

При цьому, незважаючи на наявні дослідження у даній сфері, слід відзначити, що кількість робіт, присвячених комплексному дослідженню поняття та особливостей бюджетного контролю в Україні, є незначною. Цей факт зумовлює необхідність подальшого вивчення поняття та особливостей бюджетного контролю й написання даної статті.

Метою написання даної статті є розробка визначення поняття бюджетного контролю за допомогою встановлення ключових особливостей цього правового явища. Завданням дослідження є аналіз чинних нормативно-правових актів, вивчення робіт у сфері бюджетного контролю як різновиду фінансового контролю з метою визначення особливостей бюджетного контролю та формулювання визначення даного поняття.

Виклад основного матеріалу. Чинне законодавство України не надає визначення поняття «бюджетний контроль». У ст. 26 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ) використовується термін «контроль за дотриманням бюджетного законодавства», який спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до БКУ та іншого законодавства [1]. У вказаному визначенні контролю за дотриманням бюджетного законодавства можна простежити його такі ознаки (особливості): 1) здійснюється спеціальними суб'єктами – учасниками бюджетного процесу; 2) реалізується в рамках правовідносин, що виникають на всіх стадіях бюджетного процесу; 3) здійснюється з метою забезпечення ефективного

і результативного управління бюджетними коштами; 4) регламентований нормами БКУ та іншого законодавства.

Однак, чи повною мірою вказане визначення відображає сутність бюджетного контролю та чи є сумірним із поняттям «бюджетний контроль» за обсягом, наскільки дане визначення є повним та таким, що охоплює всі суттєві ознаки бюджетного контролю як явища правової дійсності, можна встановити лише після дослідження особливостей саме поняття «бюджетний контроль», яке широко використовується теорією права.

Бюджетний контроль походить від поняття «контроль», яке розглядається спеціалістами у сфері права в контексті різних суспільних відносин.

С. А. Косінов, узагальнюючи запропоновані в юридичній науці та інших науках концепції контрольної діяльності, виокремлює такі підходи до розкриття природи контролю: контроль як органічна функція управління; контроль як набір засобів регулювання поведінки окремої особи або організації в цілому; контроль як обмежувальна функція системи, що виконує завдання зворотного зв'язку, забезпечує нагляд за станом системи в цілому [2, с. 289].

У більшості робіт представників теорії права із деякими відмінностями у визначеннях під контролем розуміють перевірку певних об'єктів, а також спостереження за ними з метою перевірки для протидії чомусь небажаному, для виявлення, попередження та припинення протиправної поведінки (наприклад, роботи О. Ф. Андрійко [3, с. 11], Д. В. Лученка [4, с. 7]). З погляду В. М. Гарашчука, контроль є перевіркою дотримання і виконання нормативно встановлених завдань, планів і рішень, тобто початок циклу, що присвячений оцінці процесу, який здійснюється [5, с. 270]. В. П. Беляєв вважає, що сутність контролю полягає у перевірці відповідності результатів заданим параметрам, його цілям, а зміст контролю – у тому, що уповноважені органи й особи, використовуючи організаційно-правові способи і засоби, у рамках компетенції встановлюють, чи відповідає діяльність підконтрольних об'єктів нормативним приписам і нормативно-правовим актам, задачам, що перед ними ставляться; аналізуються результати впливу суб'єктів управління на керовані об'єкти, ступінь відхилень від поставлених цілей, запланованих способів і результатів та безпосередньо уживаються заход з їх усунення і притягнення до відповідальності винних. Отже, контроль – це форма юридичної діяльності, за якої уповноважені органи й особи в рамках контрольного провадження для

отримання юридично значимих результатів та здійснення (забезпечення) регулятивного впливу здійснюють на підконтрольних об'єктах збір та перевірку інформації про фактичне виконання нормативних приписів, дотримання вимог нормативних і правових актів та безпосередньо уживають заходи з попередження та припинення допущених порушень (відхилень) з метою забезпечення охорони інтересів суспільства і держави, захисту прав і свобод громадян [6, с. 9].

На думку Ю. В. Мех, контроль слід розглядати як триєдиний складник, що має розглядатися як «управління», «соціальне управління» й «державне управління». Узагальнюючим поняттям контролю є контроль соціальний. Контроль у державному управлінні є особливою функцією органів державної влади й органів місцевого самоврядування; це водночас і спосіб забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні [7, с. 13]. Таким чином, у контексті державного управління йдеться саме про державний контроль.

Отже, контроль являє собою: 1) функцію управління; 2) діяльність певних осіб; 3) певний процес, процедуру. При цьому вказані «прояви» контролю мають місце одночасно.

Враховуючи це твердження, а також вищевказані визначення поняття «контроль», можна зробити висновок, що контроль характеризується такими ознаками: 1) реалізується спеціально визначеними, уповноваженими особами; 2) здійснюється в рамках відносин підпорядкування; 3) являє собою визначену у встановлений спосіб процедуру, сукупність послідовних, регламентованих дій; 4) спрямований на встановлення ступеня дотримання підконтрольним суб'єктом встановлених правил поведінки щодо об'єкта контролю; 5) може мати своїм результатом ініціювання питання про притягнення винних осіб до відповідальності.

Таким чином, під контролем необхідно розуміти регламентовану діяльність уповноважених осіб, що являє собою визначену послідовність дій із встановлення ступеня дотримання підконтрольним суб'єктом правил поведінки щодо об'єкта контролю, що може мати своїм наслідком у разі виявлення порушень притягнення винних осіб до відповідальності.

Набуваючи додаткових ознак, той чи інший вид контролю поширює свою дію на менш широке коло відносин. Одним із видів контролю, як зауважувалось раніше, є державний контроль. Вищевказані ознаки контролю в контексті державного контролю набувають спеціальних характеристик: 1) реалізується уповноваженими органами

державної влади; 2) здійснюється в рамках відносин підпорядкування; 3) являє собою визначену у встановлений спосіб процедуру, сукупність послідовних, дій, регламентованих нормами права; 4) спрямований на встановлення ступеня дотримання підконтрольним суб'єктом приписів нормативно-правових актів та реалізації актів індивідуальної дії щодо підконтрольного об'єкта; 5) може мати своїм результатом ініціювання питання про притягнення винних осіб до відповідальності відповідно до приписів нормативно-правових актів.

Отже, державний контроль як різновид контролю являє собою діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, врегульовану нормами права, яка являє собою закріплену на нормативно-правовому рівні процедуру перевірки певних суб'єктів контролю щодо дотримання нормативно-правових актів та виконання актів індивідуальної дії щодо визначеного об'єкта контролю, що може мати своїм наслідком у разі виявлення порушень притягнення винних осіб до відповідальності.

В. М. Гаращук абсолютно слушно зауважує, що у державному управлінні контроль поширюється на всі сфери: господарську, соціально-культурну, адміністративно-політичну діяльність та міжгалузеве державне управління [5, с. 271]. Певна сфера суспільного життя являє собою сукупність відповідних правовідносин, урегульованих спеціальними нормами права. Державний же контроль у кожній сфері правовідносин має свої особливості, які зумовлені специфікою об'єкта правового впливу.

Державний контроль у сфері фінансів називається державним фінансовим контролем. С. Є. Федоров, узагальнюючи позиції спеціалістів у сфері економіки та права різних історичних періодів, доходить висновку, що фінанси, по суті, є міжгалузєвою категорією, що означає відносини із використання та перерозподілу фондів грошових коштів різного походження з точки зору права власності на них з метою задоволення певних інтересів власників таких грошових коштів або інших осіб. Публічні фінанси досліджуються в рамках науки фінансового права і є предметом правового регулювання нормативно-правових актів у відповідній сфері [8, с. 209].

Кошти, що перерозподіляються через державний та місцеві бюджети, також є державними фінансами. Так, С. Ю. Вітте називав бюджетом складений фінансовим управлінням на певний період часу розпис (кошторис) очікуваних доходів та майбутніх витрат, що розглянутий законодавчим органом та затверджений верховною владою

[9, с. 436]. Е. М. Берендтс, цитуючи Г. Єллінека, зауважував, що бюджет розглядається сам по собі як кошторис доходів і витрат держави протягом майбутнього періоду управління, не містить у собі правових норм, а тільки цифри. Його призначення полягає не в розмежуванні прав і обов'язків, а в регулюванні господарської діяльності держави. Це не що інше, ніж розрахунок майбутніх витрат та доходів, що є базисом подальших дій управління і, у свою чергу, є приводом для видання правових норм [10, с. 63].

У ст. 2 БКУ надається визначення бюджету як плану формування та використання ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [1].

Таким чином, бюджетні кошти є публічними фінансами, перерозподіл яких регулюється спеціальним бюджетним законодавством та здійснюється в рамках бюджетних правовідносин.

У межах бюджетних правовідносин реалізується бюджетний контроль як різновид державного фінансового контролю, який має свої особливості (спеціальні ознаки).

Отже, що слід розуміти під бюджетним контролем. Формулювання поняття «бюджетний контроль» як форми мислення, яка відображає суттєві властивості об'єктів і відношення між ними [11, с. 225], можливе в контексті дослідження особливостей даної сфери правовідносин.

У правовій теорії пропонуються різні визначення бюджетного контролю. Наприклад, О. П. Гетманець розуміє під бюджетним контролем комплексну та цілеспрямовану систему економіко-правових заходів уповноважених контролюючих суб'єктів, спрямовану на забезпечення законності та ефективності дій учасників бюджетного процесу під час укладання, розгляду, затвердження бюджетів, виконання та внесення змін, звітування про виконання бюджетів, що становлять бюджетну систему України [12, с. 39]. П. П. Латковський називає бюджетним контролем врегульовану нормами бюджетного права контрольну діяльність уповноважених (контролюючих) осіб щодо здійснення операцій порівняння (зіставлення) показників бюджетної діяльності зобов'язаних (підконтрольних) суб'єктів (бюджетно-правової реальності) із встановленими нормами бюджетного права (модель бюджетної діяльності), тобто пізнання бюджетної діяльності, а також виявлення та усунення відхилень реальних показників

діяльності від встановлених нормами бюджетного права з метою встановлення відповідності бюджетної діяльності її правовій моделі для досягнення певного результату [13, с. 6].

Ю. В. Мех надає визначення поняття «контроль за дотриманням бюджетного законодавства», під яким розуміє діяльність уповноважених на те державних органів та органів місцевого самоврядування, яка регламентована нормами права і спрямована на забезпечення законності й дисципліни всіма учасниками бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження й виконання Державного й місцевих бюджетів, на контроль за їх виконанням і звітування про це [7, с. 14]. О. В. Макух не виділяє поняття бюджетного контролю, а використовує термін «фінансовий контроль в бюджетному процесі», який визначає як урегульовану нормами фінансового права діяльність уповноважених державних органів, спрямовану на забезпечення дотримання учасниками бюджетного процесу на всіх його стадіях вимог чинного законодавства з метою практичної реалізації принципів бюджетної системи, попередження нецільового та неефективного використання бюджетних коштів, викриття бюджетних правопорушень та притягнення до відповідальності осіб, винних у їх вчиненні [14, с. 4].

Таким чином, у теорії бюджетного права існують дещо різні визначення поняття «бюджетний контроль», що можна пояснити складністю даного поняття та неоднозначністю його розуміння.

У теорії права наявна точка зору про неможливість надання однозначного визначення певним правовим явищам через їх складність, а також через суб'єктивне ставлення до такого явища кожного дослідника, оскільки визначення поняття є результатом людського мислення. Так, Георг Єллінек зауважував, що ті галузі знань, які в будь-якій формі мають своїм змістом чи в якості передумови психічне життя людини, не в змозі дійти до загальнообов'язкових, незаперечних істин [15, с. 1]. У цьому контексті слушно навести точку зору С. Є. Федорова, який зауважує, що формулювання визначень понять має місце в людській свідомості, а значить є суб'єктивним. Суттєвість тих чи інших ознак поняття встановлюється в результаті розумової діяльності окремої людини, у зв'язку з чим може бути підтримане чи спростоване іншими. Даний фактор зумовлює розвиток наукової думки, який здебільшого полягає в аналізі проведених раніше досліджень, їх критиці та внесенні певних пропозицій із удосконалення [8, с. 208].

Слід відзначити, що ця точка зору не позбавлена логіки та заслуговує на увагу. Однак у контексті цього постає питання: яким чином проводити дослідження явищ у таких галузях знань, як правознавство, якщо ставитись до визначень понять як до суб'єктивних абстракцій, які не є абсолютними, а отже, формулювання їх визначень не має жодного практичного сенсу.

З цього приводу слід зауважити таке. Визначенням є логічна операція, за допомогою якої розкривається зміст поняття або вводиться новий термін [16, с. 66]. Процес надання визначення поняття хоча й пов'язаний із людським мисленням, спрямований на дослідження явищ об'єктивної дійсності, які існують незалежно від людської свідомості. При цьому правові явища, які становлять обсяг правових понять, є специфічними в контексті особливостей надання їм визначень. Так, правові явища неможливо фізично «відчувати», ці явища не характеризуються кольором, розміром, формою, вагою. Вони виникають та існують у рамках правовідносин під час реалізації учасниками таких відносин своїх прав та інтересів, виконання обов'язків. Урегулювання правовідносин нормами права зумовлює необхідність правового закріплення визначень понять правової дійсності, на що й має бути спрямована діяльність суб'єктів нормотворення, а розроблення та теоретичне обґрунтування визначень понять покладається на представників правової науки. У такому разі відбувається уніфікація та впорядкування правовідносин, що спрямовано за захист прав і свобод людини.

У зв'язку з вищевикладеним «самоусунення» теорії права від надання визначень правових понять не є можливим. І незважаючи на складність процесу формулювання визначень правових понять, неоднозначний та відносний характер таких визначень, що зумовлено суб'єктивним ставленням автора кожного варіанту визначення того чи іншого поняття, відмовлятися від цього процесу теорія права не повинна. Інакше розшириться коло можливостей для застосування подвійних стандартів та зловживань з боку суб'єктів правореалізації.

Враховуючи вищевикладене, на підставі визначень понять контролю та державного контролю, наданих вище, з метою проведення подальшого наукового дослідження необхідно надати визначення поняття «бюджетний контроль».

З цього приводу спершу зауважимо, що в контексті бюджетного права під бюджетом розуміється затверджений у встановленому законом порядку кошторис доходів

та витрат держави, а також територіальних громад на певний період. У зв'язку з цим бюджетними правовідносинами є врегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають, змінюються та припиняються в процесі розроблення, прийняття (затвердження), виконання бюджету уповноваженими органами державної влади та місцевого самоврядування. Бюджетні правовідносини складаються у тому числі й із контрольних правовідносин, у рамках яких здійснюється бюджетний контроль.

З урахуванням вищевикладеного бюджетний контроль – це різновид державного фінансового контролю, який являє собою діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, врегульовану нормами права, що є закріпленою на нормативно-правовому рівні процедурою перевірки дотримання суб'єктами бюджетних правовідносин вимог бюджетного законодавства під час розроблення, затвердження і виконання відповідних бюджетів, а також прийнятих на їх виконання актів індивідуальної дії, яка може мати своїм наслідком у разі виявлення порушень притягнення винних осіб до відповідальності.

Із вказаного визначення бюджетного контролю можна виділити такі особливості даного виду державного фінансового контролю.

По-перше, бюджетний контроль здійснюється щодо коштів Державного бюджету України, а також місцевих бюджетів, прийнятих у встановленому чинним законодавством України порядку.

По-друге, бюджетний контроль реалізується учасниками бюджетного процесу.

По-третє, бюджетний контроль здійснюється відповідно до бюджетного законодавства України.

По-четверте, бюджетний контроль реалізується на всіх стадіях бюджетного процесу.

Однак перелічені ознаки не вичерпують усі наявні особливості бюджетного контролю. У цьому контексті слушною є позиція Л. М. Самойлової, яка зауважує, що специфіка бюджетного контролю над виконанням бюджету проявляється через об'єкти, цілі, задачі, склад контролюючих органів, форми і методи контролю [17, с. 8].

Щодо цілей бюджетного контролю необхідно зазначити таке. Відповідно до загальноприйнятого розуміння ціллю в прямому значенні є предмет, істота або місце, куди спрямовується постріл, кидок, удар і т. ін.; у переносному значенні цілі – це те, до чого прагнуть, чого намагаються досягти, мета [18, с. 235]. Отже, ціллю (метою) бюджетного контролю можна вважати певний кінцевий

результат, на якому сконцентровано діяльність суб'єктів бюджетного контролю, заради чого такий контроль проводиться.

У ст. 26 БКУ зазначається, що контроль за дотриманням бюджетного законодавства забезпечує: 1) оцінку управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту); 2) правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності; 3) досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень; 4) проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів; 5) запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності; 6) обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету [1]. Вказані результати провадження бюджетного контролю за своєю суттю можна вважати його метою. Крім того, в ст. 26 БКУ також зауважується, що метою контролю за дотриманням бюджетного законодавства є забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами.

О. П. Гетьманець досить лаконічно визначає мету контролю бюджетного процесу, а саме як дотримання бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу, а також запобігання виникненню та припинення бюджетних правопорушень [12, с. 21]. При цьому нею виділяються такі стадії бюджетного процесу: 1) складання проектів бюджетів, які входять до бюджетної системи України; 2) розгляд та прийняття Закону про Державний бюджет та рішень про місцеві бюджети; 3) виконання бюджетів та в разі необхідності внесення змін до бюджетного закону або рішень про місцеві бюджети; 4) достовірність звітності про стан виконання бюджетного закону та рішень про місцеві бюджети; 5) міжбюджетних відносин [12, с. 15].

Можна стверджувати, що позиція О. П. Гетьманець фактично збігається з позицією законодавця, викладеною в БКУ, адже всі цілі бюджетного контролю, передбачені ст. 26, зводяться до забезпечення дотримання чинного бюджетного законодавства, який забезпечує регулювання всього бюджетного процесу.

Досягнення мети будь-якої діяльності опосередковано вирішенням конкретних завдань. О. П. Гетьманець також слушно сформульовані основні завдання, які міс-

тяться на шляху досягнення мети контролю у бюджетному процесі, а саме: 1) забезпечення складання, розгляду та затвердження бюджетного закону, рішень про місцеві бюджети шляхом визначення доцільності, достовірності, раціональності у формуванні, розподілі та витрачання бюджетних коштів, дотримання бюджетного законодавства у формуванні й використанні бюджетних коштів на кожній стадії бюджетного процесу та всіх рівнях бюджетів; 2) перевірка стабільності та ефективності організації бюджетної діяльності на державному та місцевому рівнях через виконання бюджетних повноважень учасниками бюджетного процесу та прийняття рішень і запобіжних заходів для створення умов щодо дотримання бюджетного законодавства і запобігання вчиненню бюджетних правопорушень; 3) можливість своєчасного та доцільного коригування прийнятих бюджетних рішень з боку головного органу державного фінансового контролю в бюджетному процесі та громадськості; 4) виявлення бюджетних правопорушень, вживання заходів для їх припинення і притягнення винних до відповідальності та стягнення збитків, що має держава внаслідок заподіяної шкоди, як підконтрольними, так і контролюючими суб'єктами [12, с. 21-22].

Таким чином, ціллю (метою) бюджетного контролю необхідно вважати забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами, а також забезпечення дотримання всіма учасниками бюджетних відносин вимог бюджетного законодавства, які реалізуються шляхом вирішення завдань бюджетного контролю. Конкретизація цілей бюджетного контролю наведена в ст. 26 БКУ (зазначена вище).

Висновки

Підводячи короткий підсумок щодо поняття та особливостей бюджетного контролю в Україні, необхідно зауважити, що бюджетний контроль є різновидом державного фінансового контролю, який у свою чергу є складовою частиною управлінської функції держави. Особливості бюджетного контролю порівняно з державним фінансовим контролем зумовлені специфічним об'єктом правового впливу – бюджетними коштами, які зосереджені у спеціальних публічних фондах – Державному бюджеті України та місцевих бюджетах. Вказана особливість зумовлює існування всіх інших особливостей бюджетного контролю: спеціального суб'єктного складу бюджетного контролю, спеціальних форм та методів реалізації бюджетного контролю, спеціальних процедур, у рамках яких реалізуються контрольні повноваження, тощо.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Косінов С. А. Контроль у демократичній державі : монографія / С. А. Косінов. – Х. : Право, 2015. – 360 с.
3. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади : монографія / О. Ф. Андрійко. – К. : Наукова думка, 2004. – 300 с.
4. Лученко Д. В. Контрольне провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Д. В. Лученко; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2003. – 19 с.
5. Гаращук В. М. Доктрина контролю та нагляд в управлінні. Правова доктрина України : у 5-ти т. / В. М. Гаращук / Нац. акад. прав. наук України; редкол. В. Я. Тацій та ін. – Т. 2: Публічно-правова доктрина України. – Х. : Право, 2013. – С. 269-292.
6. Беляев В. П. Контроль и надзор как формы юридической деятельности: вопросы теории и практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / В. П. Беляев; Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования «Сарат. гос. акад. права». – Саратов, 2006. – 28 с.
7. Мех Ю. В. Контроль органів виконавчої влади за дотриманням бюджетного законодавства України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю. В. Мех; Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – Харків, 2011. – 20 с.
8. Федоров С. Фінансовий контроль як абстрактна категорія фінансового права: проблеми сприйняття / С. Федоров // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – № 4. – С. 207-211.
9. Витте С. Ю. Конспект лекцій о народном и государственном хозяйстве / С. Ю. Витте. – Санкт-Петербург, 1912. – 568 с.
10. Берендтс Э. Н. Русское финансовое право / Э. Н. Берендтс. – Санкт-Петербург : Типо-Литография С.-Петербургской одиночной тюрьмы, 1914. – 455 с.
11. Цалин С. Д. Логический словарь / С. Д. Цалин. – Х. : Основа, 2004. – 336 с.
12. Гетманець О. П. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади : монографія / О. П. Гетманець. – Харків : Екограф, 2008. – 308 с.
13. Латковський П. П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / П. П. Латковський; Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017. – 24 с.

14. Макух О. В. Правове регулювання фінансового контролю в бюджетному процесі (на прикладі Державного бюджету України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. В. Макух; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – 20 с.

15. Еллинек Г. Социально-этическое значение права, неправды и наказания / Г. Еллинек. – Москва : Издание Н. Н. Клочкова, 1910. – 148 с.

16. Логіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів / [В. Д. Тітов,

С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.]; за заг. ред. проф. В. Д. Тітова. – Х. : Право, 2006. – 208 с.

17. Самойлова Л. М. Контроль над исполнением бюджета во Франции: эволюция правового регулирования : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право, финансовое право, информационное право» / Л. М. Самойлова; Государственный университет – Высшая школа экономики. – Москва, 2008. – 23 с.

18. Словник української мови : в 11-ти томах. – Том 11. – 1980. – 700 с.

Данная статья посвящена исследованию понятия и особенностей бюджетного контроля в Украине. На основании анализа существенных признаков бюджетного контроля автором дается определение данного понятия. В статье определяются особые характеристики бюджетного контроля по сравнению с государственным финансовым контролем и контролем в целом.

Ключевые слова: бюджетный контроль, бюджет, существенные признаки бюджетного контроля, государственный финансовый контроль, государственное управление.

This article is devoted to the research of the concept and peculiarities of the budget control in Ukraine. Based on the analysis of essential features of budget control the author defines this concept. The particular characteristics of budget control compared with the state financial control and control in whole are determined.

Key words: budget control, budget, essential features of budget control, state financial control, state administration.

